

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 23. januar 2023

Sag 107/2021

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Thorkild Høyer)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i Holbæk den 2. juni 2021 (61-892/2021) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 27. august 2021 (S-1639-21).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Lars Hjortnæs, Oliver Talevski og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Kærende, anklagemyndigheden, har nedlagt påstand om, at landsretten ikke burde have bestemt, at forsvarerens begæring om aktindsigt ansås for bortfaldet, men i stedet burde have bestemt, at forsvareren havde modtaget det materiale, som politiet havde tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angik.

Indkærede, T, har ikke udtalt sig i anledning af kæren.

Sagsfremstilling

Den 8. februar 2021 blev T og fem andre personer anholdt og sigtet for medvirken til forsøg på terrorisme efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og nr. 6, jf. § 21, jf. § 23, jf. § 192 a, stk. 1, nr. 1 og 2.

Under straffesagen i byretten fremlagde anklagemyndigheden et brev fra en unavngiven person, der efter det oplyste indeholdt en angivelse af, at T var en af lederne i en ikke nærmere

anført organisation, og at han havde deltaget i kampe i Syrien samt likvidering af kristne familier i Syrien.

Forsvareren anmodede den 10. februar 2021 om at få fremlagt Politiets Efterretningstjenestes (PET) og eventuelt andres fulde efterforskning i anledning af det anonyme brev. PET fremsendte den 24. februar 2021 en rapport vedrørende efterforskningen af det anonyme brev samt en række underliggende bilag til politiet. PET anførte ved fremsendelsen, at PET hermed havde udleveret det materiale, som forsvarerne i sagen efter retsplejelovens regler om aktindsigt havde krav på. De fremsendte rapporter indgik efterfølgende i straffesagens akter.

Forsvareren gentog og fastholdt sin anmodning om udlevering af alle oplysninger i relation til brevet.

Byretten besluttede den 20. april 2021, at anklagemyndigheden skulle indlevere en redegørelse til retten, jf. retsplejelovens § 746, stk. 2, 1. pkt., med kopi til forsvarerne om afgørelsen om aktindsigt.

Den 11. maj 2021 pålagde byretten anklagemyndigheden over for retten at fremlægge det materiale, som tvisten angik, således at retten kunne tage stilling til, om materialet var omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt.

Den 2. juni 2021 blev der afholdt retsmøde, hvor anklagemyndigheden, PET og en i medfør af retsplejelovens § 784, stk. 2, beskikket indgrebsadvokat for tiltalte deltog. Forsvareren var ikke indkaldt.

Af Retten i Holbæks kendelse af 2. juni 2021 fremgår:

”På baggrund af anklagemyndighedens redegørelse og de fremlagte bilag, der således må anses at udgøre det omtvistede materiale i sagen, samt oplysning fra PET om, at forsvarerne har modtaget det materiale, som de har krav på efter retsplejelovens regler, må retten lægge til grund, at forsvarerne har modtaget det materiale, som de har krav på efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3.

Retten har herefter ikke grundlag for at meddele pålæg om fremlæggelse af andet materiale eller i øvrigt at foretage yderligere i anledning af anmodningen fra advokat Thorkild Høyer om yderligere aktindsigt, hvorfor

bestemmes

Anmodningen fra advokat Thorkild Høyer om yderligere aktindsigt kan ikke fremmes.”

Ved mail af 9. juni 2021 kærede forsvareren kendelsen til landsretten.

Den 27. august 2021 afsagde landsretten kendelse, hvoraf fremgår:

”Det lægges til grund, at der ikke forefindes yderligere materiale vedrørende efterforskning af det anonyme brev.

Forsvarerens begæring om aktindsigt anses herefter for bortfaldet.

Thi bestemmes:

Forsvarerens begæring om aktindsigt bortfalder.”

Efter det oplyste blev landsrettens kendelse sendt til forsvarerne, der således blev gjort bekendt med PET's oplysning om, at der ikke var yderligere materiale om efterforskningen af det anonyme brev.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Statsadvokaten i København den 2. december 2021 opgav påtale i sagen mod T.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt. har ordlyden:

”Stk. 3. Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.”

Bestemmelsen har sin oprindelse i retsplejelovens § 745, stk. 1, 1. pkt., der blev indført ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og byggede på betænkning nr. 622/1971 om efterforskning i strafsager mv., jf. også Folketingstidende 1977-78, tillæg A, lovforslag nr. L 134, sp. 2361.

Ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 fik retsplejelovens § 745, 1. pkt., den ordlyd, som § 729 a, stk. 3, 1. pkt. har i dag. Af de almindelige bemærkninger til lovændringen fremgår om forsvarerens adgang til aktindsigt bl.a. (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, lovforslag nr. L 218, s. 6725 ff.):

”Justitsministeriet finder, at det er af afgørende betydning, at politiets muligheder for at modtage informationer, der er helt nødvendige for en effektiv bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet, ikke begrænses ud over, hvad der er nødvendigt for at varetage retssikkerhedsmæssige hensyn.

På denne baggrund foreslås det, at bestemmelsen i § 745 (tidligere § 745, stk. 1, jf. nedenfor pkt. 3.3.2. om den foreslåede opdeling af denne bestemmelse) om forsvarerens adgang til aktindsigt begrænses til at vedrøre materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den konkrete sag, som sigtelsen eller tiltalen angår. Det bemærkes dog, at materiale, som anklagemyndigheden har til hensigt at fremlægge under domsforhandlingen, fortsat altid vil være omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt, uanset om materialet er tilvejebragt til brug for den konkrete sag eller ej.

Den foreslåede bestemmelse i § 745, 1. pkt., indeholder to kriterier, der begge skal være opfyldt, for at materiale er omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt. Således skal materialet være (1) *tilvejebragt* af politiet, og (2) endvidere skal materialet være *tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen eller tiltalen angår*.

Materiale vil være tilvejebragt, hvis den efterforskende politikreds – altså den politikreds der har ansvaret for efterforskningen – selv har indsamlet det. Hermed omfattes afhøringsrapporter, gerningsstedbeskrivelser, tekniske rapporter mv. Endvidere vil materiale, der overgives til den efterforskende politikreds, skulle anses for tilvejebragt. Det kan f.eks. være materiale, som den efterforskende politikreds indhenter fra en anden politikreds. Derimod vil oplysninger, der er indsamlet i anden sammenhæng af og opbevares hos eksempelvis en anden politikreds, Rigspolitichefens nationale efterforskningsstøttecenter (NEC), et regionalt efterforskningsstøttecenter (REC) eller Politiets Efterretningstjeneste (PET) falde uden for den foreslåede § 745 og dermed ikke være omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt.

Selv om materialet må anses for tilvejebragt af den efterforskende politikreds, vil materialet falde uden for forsvarerens adgang til aktindsigt, hvis materialet ikke kan anses for at være tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen eller tiltalen angår. Heraf følger, at mere generelle baggrundsoplysninger, som den efterforskende politikreds er i besiddelse af (jf. herom ovenfor), som udgangspunkt ikke vil være omfattet af § 745, 1. pkt., idet sådanne mere generelle oplysninger ikke vil være tilvejebragt til brug for den konkrete sag. Mere generelle baggrundsoplysninger om eksempelvis kriminalitetsmønstre eller persongruppers tilknytning til bestemte netværk eller grupperinger vil således ikke være omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt – heller ikke selv om der på grundlag af sådanne generelle baggrundsoplysninger er udarbejdet en profil af mulige gerningsmænd. Dette gælder uanset, om oplysningerne i anden sammenhæng er indsamlet af den efterforskende politikreds, eller om de er indsamlet af anden politienhed, som eksem-

pelvis NEC, PET eller de regionale støtteefterskningscentre (REC), og overgivet til den efterforskende politikreds i forbindelse med den konkrete sag. Tilsvarende vil oplysninger, som fremgår af politiets efterforskningsregistre, ikke kunne anses for tilvejebragt til brug for den konkrete sag.”

Retsplejelovens § 746, stk. 2 blev indsat ved lov nr. 436 af 10. juni 2003, og har ordlyden:

”Stk. 2. Ved tvistigheder om lovligheden af politiets afgørelser efter § 729 a, stk. 3, 1. pkt., eller § 729 b, stk. 2, 1. pkt., skal politiet redegøre for grundene til den afgørelse, der er truffet. Retten kan endvidere pålægge politiet over for retten at fremlægge det materiale, som tvisten angår.”

Bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 215 af 31. marts 2004, hvor bestemmelsen blev konsekvensændret med henvisningerne til § 729 a, stk. 3, 1. pkt., og § 729 b, stk. 2.

Bestemmelsen blev oprindeligt foreslået med følgende ordlyd (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, lovforslag nr. L 218):

”Stk. 2. Ved tvistigheder om lovligheden af politiets afgørelser efter § 745, 1. pkt., skal politiet ikke fremlægge det materiale, som tvisten angår. Retten kan dog pålægge politiet at redegøre for grundene til den afgørelse, der er truffet.”

Af forarbejderne fremgår bl.a. (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, lovforslag nr. L 218, s. 6749-50):

”Til § 2, nr. 10 (retsplejelovens § 746, stk. 2)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 746 om rettens afgørelse af tvister om lovligheden af politiets efterforskningskridt samt om sigtedes og forsvarerens beføjelser.

Den nye bestemmelse indebærer, at for så vidt angår tvister om, hvorvidt materiale er omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt efter § 745, 1. pkt., skal politiet ikke i retten fremlægge det materiale, som tvisten angår.

Retten kan derimod pålægge politiet at redegøre for grundene til den afgørelse, der er truffet.

Redegørelsen kan være skriftlig, og den skal angive, hvor oplysningerne stammer fra, og hvem oplysningerne omhandler. Endvidere skal redegørelsen indeholde en begrundelse for, hvorfor politiet har vurderet, at de pågældende oplysninger falder uden for anvendelsesområdet for § 745, 1. pkt., om forsvarerens adgang til aktindsigt. Derimod forudsættes redegørelsen ikke at skulle indeholde en mere detaljeret gennemgang af oplysningerne i det materiale, som efter politiets opfattelse falder uden for bestemmelsen i

§ 745, 1. pkt. Retten kan anmode om yderligere dokumentation vedrørende karakteren af det materiale, som tvisten vedrører. Retten træffer sin afgørelse på baggrund af redegørelsen og de argumenter parterne i øvrigt måtte have fremsat for retten. Rettens afgørelse kan kæres.”

Forslaget mødte kritik, og bestemmelsens ordlyd blev dermed ændret til den nuværende i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Af udvalgsbetænkning til lovforslaget (Folketingstidende 2002-03, tillæg B, lovforslag nr. L 218, s. 1670) fremgår herom bl.a.:

” Præsidenterne for retterne i Århus, Aalborg, Odense og Roskilde, Den Danske Dommerforening samt Advokatrådet har i deres høringssvar bl.a. kritiseret, at retten skal træffe afgørelse om lovligheden af politiets afgørelse efter den foreslåede § 745, 1. pkt., uden at have fået forelagt det materiale, som tvisten angår.

Justitsministeriet har hertil i den kommenterede høringsoversigt bemærket, at ministeriet ikke finder, at forsvareren bør have lejlighed til at gøre sig bekendt med materialet i forbindelse med rettens prøvelse af, om politiets afgørelse er i overensstemmelse med § 745 (dvs. at der er tale om materiale, der ikke indgår i den konkrete sag), når retten efterfølgende kan beslutte, at materialet falder uden for forsvarerens adgang til aktindsigt. Justitsministeriet har endvidere bemærket, at ministeriet ikke har fundet det hensigtsmæssigt, at der skabes en situation, hvor retten kan træffe en afgørelse på grundlag af oplysninger, som forsvareren ikke har adgang til.

Efter en fornyet overvejelse bl.a. i lyset af høringssvarene, foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 746, stk. 2, ændres.

Det foreslås for det første, at politiet, for så vidt angår tvister om, hvorvidt materiale er omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt efter § 745, 1. pkt., over for retten og forsvareren i alle tilfælde skal redegøre for grundene til den afgørelse, der er truffet.

Det foreslås dernæst, at retten kan pålægge politiet over for retten at fremlægge det materiale, som tvisten angår. Retten kan således, hvis retten skulle ønske yderligere dokumentation vedrørende karakteren af det materiale, som tvisten angår, anmode politiet om at få forelagt det pågældende materiale. Materialet skal i givet fald alene fremlægges over for retten, og forsvareren får således ikke adgang til at se materialet.

Træffer retten – efter at politiet over for retten har fremlagt det materiale, som tvisten angår – afgørelse om, at politiets afgørelse er i overensstemmelse med § 745, og at materialet derfor falder uden for forsvarerens adgang til aktindsigt, vil dommeren under den efterfølgende straffesag være inhabil, jf. ændringsforslag nr. 1.”

Lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET-loven) § 12 og § 13 har følgende ordlyd:

”§ 12. En fysisk eller juridisk person har ikke ret til indsigt i oplysninger, som Politiets Efterretningstjeneste behandler om vedkommende, eller ret til indsigt i, hvorvidt tjenesten behandler oplysninger om vedkommende.

Stk. 2. Hvis særlige forhold taler for det, kan Politiets Efterretningstjeneste give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i stk. 1.

§ 13. En fysisk eller juridisk person kan anmode Tilsynet med Efterretningstjenesterne, jf. § 16, stk. 1, om at undersøge, hvorvidt tjenesten uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynet sikrer, at dette ikke er tilfældet, og giver herefter den pågældende meddelelse herom.

...

Stk. 3. Hvis særlige forhold taler herfor, kan Tilsynet med Efterretningstjenesterne pålægge tjenesten at give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i § 12, stk. 1.”

Bestemmelserne blev indført ved lov nr. 604 af 12. juni 2013. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE. Om indsigt i oplysninger hos PET fremgår af de almindelige bemærkninger bl.a. (Folketingstidende 2012-13, tillæg A, lovforslag nr. L 161, s. 36-40):

”7. Indsigt i oplysninger hos Politiets Efterretningstjeneste

7.1. Gældende ret

...

Med henvisning til offentlighedslovens undtagelsesbestemmelser, hvoraf det bl.a. følger, at retten til aktindsigt ikke gælder sager inden for strafferetsplejen, jf. lovens § 2, stk. 1, og at oplysninger kan undtages fra aktindsigt af hensyn til bl.a. statens sikkerhed samt forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser og lignende, jf. lovens § 13, oplyser PET – medmindre der foreligger særlige omstændigheder – efter tjeneestens praksis ikke personer om, hvorvidt efterretningstjenesten er i besiddelse af oplysninger om de pågældende.

I begrundelsen for et afslag på indsigt anføres normalt, at det på baggrund af de særlige arbejdsopgaver, der påhviler PET, er tjenestens opfattelse, at det ikke kan oplyses, om en person er registreret, idet en sådan oplysning i sig selv kan medføre afgørende skadevirkninger for efterretningstjenestens virksomhed.

...

7.2. Udvalgets overvejelser

Der er efter udvalgets opfattelse en række hensyn, som generelt taler for, at borgerne skal have ret til direkte indsigt i form af egenaces i oplysninger om vedkommende selv hos offentlige myndigheder.

...

Ved vurderingen af spørgsmålet om indsigtsret må der imidlertid efter udvalgets opfattelse lægges vægt på, at efterretningstjenesten også for fremtiden fuldt ud skal kunne varetage sine opgaver. Ligeledes må der lægges vægt på det særlige hensyn til fortrolighed, der knytter sig til efterretningstjenestens virksomhed.

Hensynet til aktuelle sager om undersøgelser med henblik på at forebygge og opklare forbrydelser taler ifølge udvalget med betydelig vægt for, at der ikke gives indsigt i efterretningstjenestens oplysninger. Dette hensyn gør sig imidlertid også gældende i sager, hvor oplysningerne ikke længere skønnes at have interesse for PET, idet en ret til indsigt vil kunne give viden om PET's arbejdsmetoder, samarbejdspartnere, kilder mv. og vil kunne påvirke efterretningstjenestens fremtidige virksomhed i negativ retning. Indsigt i den enkelte sag kan måske forekomme ubetænkelig, men oplysninger fra flere sager vil kunne sammenholdes på en sådan måde, at oplysningerne giver information om f.eks. kilder og arbejdsmetoder.

...

Der er således efter udvalgets opfattelse en række hensyn, som med betydelig vægt taler imod at give ret til direkte indsigt i oplysninger hos PET. Det gælder navnlig hensynet til efterretningstjenestens fremtidige virke og hensynet til beskyttelse af enkeltpersoner.

Udvalget har overvejet, om persondatalovens indsichtsregler skal sættes i kraft for PET. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at de ovenfor nævnte generelle hensyn mod indsichtsret taler afgørende imod, at der efter begæring fra en borger i almindelighed gives indsigt i personoplysninger, der behandles af PET. Ikraftsættelse af persondatalovens indsichtsregler med en hovedregel om indsichtsret og nogle nærmere bestemte undtagelser ville efter udvalgets opfattelse ikke give et retvisende billede af den praksis, der nødvendigvis må udformes i tilslutning til disse bestemmelser, hvis formålet med PET's behandling af personoplysninger og de bagved liggende undersøgelser ikke skal kompromitteres.

Udvalget henviser i den forbindelse til PET's praksis efter offentlighedsloven, hvor realiteten efter udvalgets opfattelse er, at PET ikke giver indsigt efter offentlighedslovens regler og heller ikke be- eller afkræfter, at oplysninger om en enkeltperson behandles. PET har efter det oplyste kun i ganske særlige tilfælde fraveget denne praksis. Som eneste eksempel er nævnt tilfælde, hvor det ville kunne få alvorlige psykiske skadevirkninger for en person, hvis personen ikke fik oplyst, at vedkommende ikke var registreret hos PET.

...

Der kan efter udvalgets opfattelse forekomme særlige forhold, hvor den registrerede har en så afgørende interesse i at få kendskab til, om PET behandler oplysninger om den pågældende og i bekræftende fald at få hel eller delvis indsigt i oplysningerne, at det generelle hemmeligholdelseshensyn bør vige.

Udvalget finder, at det i sådanne tilfælde bør være muligt at pålægge PET at give oplysning om, at der ikke behandles oplysninger om en person, eller at give personen hel eller delvis indsigt i de oplysninger, der behandles. En sådan indsichtsret bør kunne gives af PET selv eller af PET efter pålæg fra tilsynet.

Det er med mellemrum forekommet, at der i den offentlige debat er fremkommet sensitive oplysninger om enkeltpersoners forhold, som angives at hidrøre fra PETs arkiver mv. Såfremt afgørende modhensyn ikke gør sig gældende, kan rimelighedshensyn efter udvalgets opfattelse tale for, at PET eller tilsynet kan be- eller afkræfte, om oplysnin-

gerne kan hidrøre fra PETs materiale og i bekræftende fald at give de pågældende hel eller delvis indsigt i oplysningerne.

Der kan endvidere tænkes tilfælde, hvor en uberettiget behandling af personoplysninger har påført en person en væsentlig økonomisk eller ikke-økonomisk skade. Også i sådanne tilfælde bør det være muligt at give den skadelidte hel eller delvis indsigt i PETs oplysninger, hvis ikke afgørende hensyn taler imod.

Desuden kan det ifølge udvalget komme på tale at give indsigt, hvis manglende indsigt vurderes at have afgørende psykologiske skadevirkninger for personen, og afgørende hensyn mod indsigt ikke gør sig gældende.

Uanset det anførte ligger der efter udvalgets opfattelse en række tungtvejende hensyn bag reglerne om indsigtsret. Udvalget finder imidlertid, at disse hensyn i væsentligt omfang vil kunne varetages ved, at der gives den enkelte borger en indirekte indsigtsret. Udvalget foreslår, at indholdet af en sådan indsigtsret skal være, at tilsynet efter anmodning fra en borger, skal kunne undersøge, om PET behandler oplysninger om den pågældende. Tilsynsmyndigheden skal være borgerens garant for, at PET ikke uberettiget behandler oplysninger om borgeren. Heri ligger, at tilsynsmyndigheden skal kunne pålægge PET at slette oplysninger, som PET efter tilsynsmyndighedens opfattelse behandler med urette. Af tilsynets meddelelse til borgeren om den undersøgelse, der er foretaget på den pågældendes vegne, skal imidlertid alene kunne udledes, at der ikke uberettiget behandles oplysninger om borgeren, og ikke om der slet ikke behandles eller har været behandlet oplysninger, om der tidligere uberettiget har været behandlet oplysninger, eller om der berettiget behandles oplysninger.”

Af de specielle bemærkninger til § 12, fremgår bl.a. (Folketingstidende 2012-13, tillæg A, lovforslag nr. L 161, s. 71):

”Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 12, stk. 1, at fysiske og juridiske personer ikke har ret til indsigt i oplysninger, som PET behandler om personen, og heller ikke har ret til indsigt i, hvorvidt tjenesten behandler oplysninger om personen.

Baggrunden for bestemmelsen er, at der ikke kan gives indsigt i PETs behandling af personoplysninger og de bagvedliggende undersøgelser, hvis PET skal kunne udføre sine arbejdsopgaver på en hensigtsmæssig og forsvarlig måde.

§ 12, stk. 1, skal ses i sammenhæng med forslaget til § 13, stk. 1, om indirekte indsigtsret, hvorefter en person kan anmode Tilsynet med Efterretningstjenesterne om at undersøge, hvorvidt tjenesten uberettiget behandler oplysninger om den pågældende.

Efter stk. 2 kan PET give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i stk. 1, hvis særlige forhold taler for det. De generelle hensyn, der taler mod indsigt, vil kunne vige i helt særlige tilfælde, hvor borgeren har en afgørende interesse i at få indsigt. Bestemmelsen vil eksempelvis kunne anvendes i tilfælde, hvor det ville kunne få alvorlige psykiske skadevirkninger for en person, hvis personen ikke får oplyst, at vedkommende ikke er registreret hos PET. Der kan endvidere tænkes tilfælde, hvor en uberettiget be-

handling af personoplysninger har påført en person en væsentlig økonomisk eller ikke-økonomisk skade.

Efter forslaget til § 13, stk. 2, kan Tilsynet med Efterretningstjenesterne pålægge PET at give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i § 12, stk. 1, hvis særlige forhold taler for det.”

Af de specielle bemærkninger til § 13, fremgår bl.a. (Folketingstidende 2012-13, tillæg A, lovforslag nr. L 161, s. 71-72):

”Det følger af bestemmelsens *stk. 1*, at tilsynet skal Sikre, at PET ikke uberettiget behandler oplysninger om borgeren og herefter skal give den pågældende meddelelse herom. Af meddelelsen skal imidlertid alene kunne udledes, at der ikke uberettiget behandles oplysninger om den pågældende. Det skal ikke fremgå eller kunne udledes, om der ikke behandles eller har været behandlet oplysninger, om der tidligere uberettiget har været behandlet oplysninger, eller om der berettiget behandles oplysninger.

Efter *stk. 2* kan tilsynet pålægge PET at give hel eller delvis indsigt i oplysninger som nævnt i § 12, stk. 1, hvis særlige forhold taler for det. Bestemmelsen har karakter af en sikkerhedsventil, der supplerer § 12, stk. 2. Det forudsættes, at PET høres, inden der træffes afgørelse efter denne bestemmelse.

Det forhold, at PET uberettiget måtte have behandlet oplysninger om en person mv., er ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at tilsynet kan pålægge PET at give indsigt i oplysninger om den pågældende efter *stk. 2*. Om karakteren af de særlige forhold, der kan begrunde et pålæg til PET, henvises til pkt. 7.2 og 7.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkninger til lovforslagets § 12.”

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at sagen er indbragt for Højesteret med henblik på at få fastslået, hvordan retten kan – og navnlig ikke kan – formulere sin afgørelse ved prøvelse af tvister om forsvarerens adgang til aktindsigt, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt, der behandles efter retsplejelovens § 746, stk. 2, hvor ønsket om aktindsigt angår oplysninger fra PET.

Det er i forarbejderne til retsplejelovens § 746, stk. 2, forudsat, at forsvareren ikke skal have adgang til at se det materiale, som retten skal tage stilling til i relation til retsplejelovens § 729 a, stk. 3.

Retten skal ved en prøvelse efter retsplejelovens § 746, stk. 2, jf. § 729 a, stk. 3, alene forholde sig til lovligheden af anklagemyndighedens afgørelse om, at der ikke er yderligere materia-

le, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, og som forsvareren har krav på at modtage. Er retten enig heri, har forsvareren ikke krav på aktindsigt i videre omfang, end politiet har givet.

Når forsvarerens ønske om yderligere aktindsigt angår oplysninger fra PET, så medfører de særlige hensyn til PET's virke, at forsvareren heller ikke ud fra rettens begrundelse må kunne få nærmere oplysninger om det omtvistede materiale eller oplysninger om, hvorvidt PET har yderligere oplysninger i det hele taget.

Dette er en naturlig følge af PET-lovens § 12 og § 13 samt forarbejderne hertil. En oplysning om, at der ikke er efterforsket (yderligere) mod en bestemt person, indebærer således også en afsløring om PET's virke i relation til den pågældende.

Med PET-lovens § 13, er der etableret en særlig adgang til at anmode Tilsynet med Efterretningstjenesterne (TET) om at undersøge, om PET uberettiget behandler oplysninger om den pågældende. Det er dog forudsat, at det heller ikke ud af tilsynets afgørelse kan udledes, om PET har oplysninger om den pågældende, eller hvilke eventuelle oplysninger, der er tale om.

Hensynene bag PET-lovens § 12 og § 13 må medføre, at en person ikke via en anmodning om aktindsigt efter retsplejelovens § 746, stk. 2, jf. § 729 a, stk. 3, kan få yderligere oplysninger om PET's eventuelle oplysninger om den pågældende. Dette vil indebære en omgåelse af udgangspunktet i PET-lovens § 12 og af TET's rolle efter PET-lovens § 13.

Under de ovenfor anførte omstændigheder er det ubetænkeligt, at forsvareren ikke får oplyst nærmere om, hvorvidt afslaget på aktindsigt i det konkrete tilfælde skyldes, at der ikke er yderligere oplysninger, eller hvorvidt yderligere oplysninger konkret falder uden for forsvarerens aktindsigt, idet forsvareren under alle omstændigheder ikke vil have adgang til de konkrete oplysninger.

Det kan ikke anses for forudsat i forarbejderne til retsplejelovens § 746, stk. 2, at retten i afgørelsens resultat eller begrundelse skal give nærmere oplysning om, hvad de oplysninger, som forsvareren ikke får aktindsigt i, angår, således at formålet med hemmeligholdelsen undergra-

ves. I tilfælde, hvor der efter PET-loven er særlige hensyn til at hemmeligholde, om der overhovedet er yderligere oplysninger, må oplysningen herom udelades helt fra begrundelsen.

Landsretten burde derfor i sin kendelse alene have fastslået, at PET's afgørelse om, at der ikke var tilvejebragt yderligere materiale, som forsvareren havde krav på aktindsigt i, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, var lovlig.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om landsretten i forbindelse med en afgørelse om adgang til aktindsigt for en forsvarer efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., kunne videregive en oplysning om, at Politiets Efterretningstjeneste (PET) ikke havde yderligere materiale.

Højesteret finder, at hensynet til PET's virke tilsiger, at også en oplysning om, at PET ikke har yderligere oplysninger, kun kan videregives til forsvareren, såfremt forsvareren har krav på dette efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt.

Højesteret finder endvidere, at der ikke på baggrund af sagens oplysninger er grundlag for at fastslå, at forsvareren i denne sag havde krav på oplysningen om, at PET ikke havde yderligere materiale.

Landsretten burde derfor ikke i sin afgørelse om, at forsvarerens anmodning om aktindsigt bortfaldt, have videregivet denne oplysning til forsvareren, men i stedet burde have bestemt, at forsvareren havde modtaget det materiale, som politiet havde tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angik.

Thi bestemmes:

Landsretten burde have bestemt, at forsvareren havde modtaget det materiale, som politiet havde tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angik.